

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครูและปัญหาใน
การฝึกปฏิบัติงานคณศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

**The Desirable Characteristics of Practicum of Teaching Profession, and
Problems in the Practicum, Faculty of Education, Chiang Mai University**

นิติดา อดิภัตรนันท์ นันทิยา แสงสิน และปทุมวดี ศิริสวัสดิ์*

Nitida Adipattaranan Nantciya Saengsin and Pathumwadi Sirisawat*

ภาควิชาหลักสูตรการสอนและการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จ. เชียงใหม่ 50200

Department of Curriculum, Instruction & Learning, Faculty of Education, Chiang Mai University, Chiang Mai
50200, Thailand

* Corresponding author E-mail: Pathumwadee.s@hotmail.com

(Received: 24 June 2017; Accepted: 04 October 2017)

Abstract: The purposes of this study were to 1) study the desirable characteristics of student teachers, Faculty of Education, Chiang Mai University 2) study the state and problems of the practicum in teaching profession and 3) study the perspective of improving practicum in teaching profession. The sample in this study consisted of 18 administrators and 191 cooperating teachers who were selected from 18 schools including 247 student teachers, 21 supervisors and 22 students who were the representative of students from 15 programs. The data were collected by 1) performing group interview among administrators and cooperating teachers and students' representative 2) using a set of questionnaires among supervisors and student teachers. The data were analyzed by content analysis, and descriptive statistics. The finding of the study showed that 1) The desirable characteristics of student teachers should follow the standards and professional experiences as stipulated by Teachers' Council Board on Professional Standards and Ethics B.E. 2556. Importantly, schools placed emphasis on student teachers having public mind. 2) The state and problems in practicum of teaching profession were administration and management. 3) Memorandum of understanding (MOU) between Faculty and schools should be done for improving in the practicum of teaching profession.

Keywords: Desirable characteristics, student teachers, teacher profession

บทคัดย่อ: การวิจัยครั้งนี้วัดคุณภาพชีวิตเพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาปฏิบัติงานวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2) ศึกษาปัญหาในการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครู และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหา และข้อเสนอแนะในการพัฒนาการปฏิบัติงานวิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 18 คน และครูพี่เลี้ยง จำนวน 191 คน จากโรงเรียนแหล่งฝึก 18 แห่ง นักศึกษาฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครู จำนวน 222 คน ตัวแทนจากนักศึกษาทั้ง 15 สาขาวิชา จำนวน 22 คน และ อาจารย์นิเทศฯ จำนวน 21 คน รวมทั้งสิ้น 474 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์กลุ่มสำหรับผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยงและตัวแทนนักศึกษาปฏิบัติงานวิชาชีพครู แบบสอบถามสำหรับอาจารย์นิเทศฯ และนักศึกษาปฏิบัติงานวิชาชีพครู วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและสถิติพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า 1. คุณลักษณะของนักศึกษาปฏิบัติงานวิชาชีพครู ควรเน้นตามมาตรฐานความรู้ ประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานวิชาชีพตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครูของครุสภาก พ.ศ. 2556 และจิตอาสาเป็นคุณลักษณะพึงประสงค์ที่สำคัญ 2. ปัญหาในการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครูพบว่า เป็นด้านการบริหารจัดการกระบวนการวิชาชีพครู 3. แนวทางในการแก้ปัญหา ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการปฏิบัติงานวิชาชีพครูของนักศึกษาพบว่าคุณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และโรงเรียนแหล่งฝึกมีข้อตกลงร่วมกันอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรในการจัดการพัฒนาการปฏิบัติงานวิชาชีพครู

คำสำคัญ: คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาปฏิบัติงานวิชาชีพครู วิชาชีพครู

คำนำ

ครู คือ บุคลากรที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่าของชาติ คุณภาพของครูจึงเป็นตัวชี้วัดคุณภาพทางการศึกษา ปัจจุบันมีการยกระดับวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง เพื่อพัฒนาประเทศให้ก้าวไกล ดังแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี กับการบูรณาการสู่แผนยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษา จังหวัด เป้าหมายที่ 6 และ 7 กล่าวถึงระบบการผลิตและพัฒนาครู อาจารย์ ตลอดจนบุคลากรทางการศึกษาให้ได้มาตรฐานระดับสากล (สำนักงานเลขานุการสภาพักราชการศึกษา, 2560) ทั้งนี้ครุสภากได้กำหนดสาระความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อความหมายที่ถูกต้อง การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การบริการจัดการในห้องเรียนตลอดจนการวัดและการประเมินผลการศึกษา การวิจัยทางการศึกษาร่วมถึง มีสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา รวมถึงมีความรู้เรื่องจิตวิทยาสำหรับครูและความรู้เรื่องความเป็นครูเป็นสำคัญ (สำนักงานเลขานุการครุสภาก, 2556) นอกจากสาระความรู้และสมรรถนะแล้ว ครุสภากยังกำหนดสาระ

การฝึกทักษะซึ่งเป็นส่วนสำคัญของผู้ประกอบวิชาชีพครู ได้แก่ การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน

การที่จะพัฒนาครูให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ตั้งกล่าวได้นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน การผลิตครูก็เป็นปัจจัยด้านหนึ่ง ซึ่งคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ผลิตครูโดยตรง ได้พัฒนาและใช้เครื่องมือผลิตครูมืออาชีพ (หลักสูตร 5 ปี) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา โดยระบุให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครูในสถานศึกษาเป็นระยะเวลา 1 ปีการศึกษา (หน่วยปฏิบัติงานวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2560) การฝึกปฏิบัติงานดังกล่าวถือเป็นหัวใจสำคัญของหลักสูตรการผลิตครู เพราะนักศึกษาจะได้นำความรู้ภาคทฤษฎีไปบูรณาการสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน ตามบริบทต่างๆ ของสถานศึกษา อีกทั้งยังได้เรียนรู้เทคนิควิธีการ ที่สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการฝึกปฏิบัติงานด้านต่างๆ นอกเหนือจากภาระงานสอน จึงเป็นการช่วยให้นักศึกษาครูได้ค้นหาตัวตนด้านความเป็นครู และยังเป็นการเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู

ปัจจุบันการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ ประสบปัญหาหลายด้าน เนื่องด้วยจะต้องอาศัยความร่วมมือทั้งจากภายในองค์กร ได้แก่ หน่วยงานที่บริหารจัดการนักศึกษาปฏิบัติงานวิชาชีพครู อาจารย์

นิเทศก์ และหน่วยงานภายนอก ได้แก่ โรงเรียนแหล่งฝึกที่นักศึกษาต้องไปฝึกปฏิบัติงาน ซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับผู้บริหาร และครูพี่เลี้ยง ตลอดจนบุคลากรฝ่ายต่างๆ ในสถานศึกษานั้นๆ ที่สำคัญที่สุดคือ ตัวนักศึกษาปฏิบัติวิชาชีพครูเองว่า มีความพร้อมด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน (บรรยายบรรณของวิชาชีพ) และแบบแผนพุทธิกรรมตามบรรยายบรรณวิชาชีพ (สำนักงานเลขานุการครุสภาก, 2556) เพื่อให้การฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครูประสบความสำเร็จ

คณะผู้วิจัยในฐานะที่เป็นอาจารย์นิเทศก์ จึงสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครู รวมถึงศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาในการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยชียงใหม่ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์พัฒนาหลักสูตรการผลิตครูให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลไป

อุปกรณ์และวิธีการ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนแหล่งฝึก 18 คน ซึ่งเป็นตัวแทนโรงเรียน 4 กลุ่มในจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษจำนวน 3 แห่ง โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 5 แห่ง โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 7 แห่ง และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 3 แห่ง ครูพี่เลี้ยงจากโรงเรียนแหล่งฝึกทั้ง 18 แห่ง จำนวน 191 คน อาจารย์นิเทศก์จาก 15 สาขาวิชานิเทศก์ จำนวน 43 คน ได้แจกแบบสอบถามและได้รับคืน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 48.84 นักศึกษาทุกสาขาวิชาที่ปฏิบัติงานวิชาชีพครู ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 242 คน ได้แจกแบบสอบถาม และได้รับคืน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 81.02 และตัวแทนนักศึกษาจาก 15 สาขาวิชา จำนวน 22 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 474 คน ซึ่งมีระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยตั้งแต่ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 ถึง มีนาคม พ.ศ. 2557

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ชนิด คือ 1. แบบสัมภาษณ์กลุ่ม และ 2. แบบสอบถาม

1. แบบสัมภาษณ์กลุ่ม 1.1 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนแหล่งฝึก และครูพี่เลี้ยงซึ่งสามารถเกี่ยวกับความคาดหวังที่มีต่อนักศึกษา ความรู้ความสามารถตลอดจนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษา ตามมาตรฐานของครุสภาก และบทบาทของนักศึกษาที่นักเรียนจากการสอน 1.2 สำหรับตัวแทนนักศึกษาฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครู ซึ่งสามารถเกี่ยวกับปัญหาที่พิเคราะห์ว่าการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครู

2. แบบสอบถาม สำหรับอาจารย์นิเทศก์ เป็นแบบสอบถามเลือกตอบเกี่ยวกับปัญหาของการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครู สำหรับนักศึกษาปฏิบัติงานวิชาชีพครู เป็นแบบสอบถามเลือกตอบและแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งสามารถเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษาปฏิบัติงานวิชาชีพครู ตามเกณฑ์มาตรฐานของครุสภาก เทียบเกณฑ์ระดับความคิดเห็นดังนี้ 4.00 – 5.00 มากที่สุด 3.00 – 3.99 มาก 2.00 – 2.99 ปานกลาง 1.00 – 1.99 น้อย และ 0.00 – 0.99 น้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative data) ที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่ม (group interview) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) สำหรับการ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative data) โดยใช้สถิติพรรณนา (descriptive statistics) จากข้อมูลที่ได้จากการแบบสอบถาม

ผลการศึกษา

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาปฏิบัติงานวิชาชีพครู

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาปฏิบัติงานวิชาชีพครู ดังแสดงในตารางที่ 1 นักศึกษาปฏิบัติงานวิชาชีพครูมีความเห็นว่า การมีความรัก ความเมตตา มีความปราณາดีต่อผู้เรียน และมีจรรยาบรรณวิชาชีพ รวมถึง มีความสามารถในการจัดแผนการเรียนรู้

เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครุ ในระดับมากที่สุด สำหรับคุณลักษณะด้านการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร และการจัดทำหลักสูตรรวมทั้งการวิเคราะห์ ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารและครุพี่เลี้ยง กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่า นักศึกษาปฎิบัติงานวิชาชีพครุต้องมีความรู้และสมรรถนะในด้านการสื่อสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมเพื่อสนับสนุนการเรียน การสอน ทั้งนี้ตัวนักศึกษาเองควรใฝ่รู้และพัฒนาตนเองอย่างเนื่องมีความรักและเมตตา ประณานาดีต่อผู้เรียน ที่สำคัญมีความศรัทธาในวิชาชีพ และยึดหลักจรรยาบรรณวิชาชีพครุเป็นแนวทางในการฝึกปฏิบัติงาน ทั้งนี้คุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ระบุในมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพประกาศโดยสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการคุรุสภา ทั้งนี้ผู้บริหารได้ให้หัศنةเพิ่มเติมโดยให้ความสำคัญเรื่องจิตอาสาเป็นอันดับแรก ซึ่งต้องการนักศึกษาที่มีลักษณะอาสาตโนถ哉ในการทำงานมากกว่าที่ได้รับมอบหมายงาน

2. ผลการศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานวิชาชีพครุ ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ปัญหาที่พบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาชีพครุ ดังแสดงในตารางที่ 2 อาจารย์นิเทศก์มีความคิดเห็นว่า การประชุม สัมมนาจะช่วยอาจารย์นิเทศก์กับครุพี่เลี้ยง รวมถึงการดูแลและการนิเทศนักศึกษาของครุพี่เลี้ยง พบว่าเป็นประเด็นปัญหามากที่สุดถึงร้อยละ 95.24 สำหรับการประชาสัมพันธ์การรับนักศึกษาปฎิบัติงานวิชาชีพครุนั้น อาจารย์นิเทศก์ร้อยละ 85.72 พบร่วมเป็น

ประเด็นปัญหาที่รองลงมา สำหรับช่วงเวลาการรับสมัคร การปฏิบัติงานวิชาชีพครุนั้น อาจารย์นิเทศส่วนใหญ่ (ร้อยละ 95.24) ให้ความเห็นว่าไม่ได้เป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญในการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครุ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหาร ครุพี่เลี้ยง มีประเด็นสำคัญที่ว่า การจัดแผนการเรียนรู้ การดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกันและขาดการประสานงานระหว่างอาจารย์นิเทศก์และครุพี่เลี้ยง สำหรับข้อมูลจากตัวแทนนักศึกษาปฎิบัติงานวิชาชีพครุ พบว่าครุพี่เลี้ยงมักไม่มีเวลาในการนักศึกษา จึงมักไม่ได้คำแนะนำและตรวจสอบการจัดการเรียนรู้ไม่บันทึกการนิเทศ ซึ่งส่งผลให้ภาระงานสอนของนักศึกษาบางคนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และผลการประเมินนักศึกษาปฎิบัติงานวิชาชีพครุไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งครุพี่เลี้ยงเองได้ชี้แจงโดยให้เหตุผลว่า มีภาระงานที่มากเกินไป ทำให้ไม่มีเวลาที่จะดูแลและนิเทศนักศึกษาให้ครบตามเกณฑ์ที่กำหนด

3. ผลการศึกษาแนวทาง ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการปฏิบัติงานวิชาชีพครุของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

แนวทางในการแก้ปัญหา ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการปฏิบัติงานวิชาชีพครุของนักศึกษา พบว่า คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และโรงเรียน ควรมีข้อตกลงร่วมกันอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรในการพัฒนาการปฏิบัติงานวิชาชีพครุด้านภาระงานสอน และภาระงานที่นักศึกษาต้องการสอนของนักศึกษา บทบาทหน้าที่ของครุพี่เลี้ยง และความร่วมมือในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงานวิชาชีพครุ

Table 1 Mean Scores and Standard Deviation of the desirable characteristics of student teachers' attitude scale (N = 22)

	The desirable characteristics	$\bar{x}$	SD	Meaning
1.	Ability to communicate in Thai language	4.36	0.60	strongly agree
2.	Ability to communicate in English language	3.31	0.81	agree
3.	Ability to use basic computer to support learning and teaching	4.21	0.73	strongly agree
4.	Ability to analyze curriculum	3.79	0.66	agree
5.	Ability to improve and develop curriculum	3.60	0.70	agree
6.	Ability to evaluate curriculum	3.63	0.69	agree
7.	Ability to organize curriculum	3.45	0.83	agree
8.	Ability to organize lesson plans	4.45	0.63	strongly agree
9.	Ability to design appropriate lesson plans for learners	4.33	0.62	strongly agree
10.	Ability to use media to enhance learning in the learners	4.32	0.59	strongly agree
11.	Ability to develop instruction media to enhance learning in the learners	4.24	0.64	strongly agree
12.	Ability to organize activities to enhance learning in the learners	4.31	0.60	strongly agree
13.	Ability to facilitate learners to learn and improve school performance	4.24	0.63	strongly agree
14.	Ability to advise and support the learners to improve quality of life	4.23	0.67	strongly agree
15.	Ability to promote skill and interest of the learners	4.01	0.57	strongly agree
16.	Ability to measure and evaluate learners' ability	4.13	0.66	strongly agree
17.	Ability to implement an evaluation to improve lesson plans and curriculum	4.03	0.64	strongly agree
18.	Being leadership	4.10	0.65	strongly agree
19.	Ability to manage classroom	4.18	0.64	strongly agree
20.	Ability to communicate effectively	4.19	0.55	strongly agree
21.	Ability to integrate innovation to manage a classroom	4.05	0.65	strongly agree
22.	Ability to conduct research to improve learning and teaching including improve learners' potential	4.07	0.66	strongly agree
23.	Ability to utilize research in learning and teaching	4.09	0.67	strongly agree
24.	Ability to select innovation to enhance well-learning in learners	4.16	0.61	strongly agree
25.	Ability to design innovation to enhance well-learning in learners	4.13	0.60	strongly agree
26.	Ability to develop and improve innovation to enhance well-learning in learners	4.09	0.60	strongly agree
27.	Ability to develop information technology to enhance well-learning in learners	4.09	0.63	strongly agree
28.	Ability to encounter learning resources to promote learning in learners	4.15	0.61	strongly agree
29.	Being loving-kindness and goodness to learners	4.53	0.55	strongly agree
30.	Being patient and responsible	4.36	0.62	strongly agree
31.	Being a learned person	4.05	0.67	strongly agree
32.	Being of academic leadership	3.90	0.71	agree
33.	Being a visionary	4.07	0.66	strongly agree
34.	Respect in teaching profession	4.43	0.68	strongly agree
35.	Being of ethics of teaching profession	4.44	0.61	strongly agree
36.	Conducting academic projects	3.36	0.73	strongly agree
37.	Being knowledgeable	4.27	0.63	strongly agree
38.	Being moral	4.43	0.61	strongly agree
39.	Ability to teach	4.29	0.63	strongly agree
40.	Ability to think critically	4.08	0.66	strongly agree

Table 2 The percentage of problem of the practicum in teaching profession from supervisors' perspective (N = 21)

The problem of the practicum in teaching profession	problem	Not a problem	Not answer
1. Announcement of practicum in teaching	85.72	14.28	-
2. Duration of enrollment	4.76	95.24	-
3. Selecting schools for students	80.95	14.29	4.76
4. Transferring students to schools	47.62	52.38	-
5. Networking between Faculty of Education and schools	52.38	28.57	19.05
6. Meeting between Faculty and administrators at least once per semester	47.62	38.09	14.29
7. Meeting between supervisors and cooperating teachers at least once per semester	52.38	33.33	14.29
8. Travelling for supervising	33.33	66.67	-
9. The number of supervision	42.86	57.14	20.00
10. Meeting with cooperating teachers	95.24	4.76	-
11. Approaching and advising by cooperating teachers	95.24	4.76	-
12. Meeting between supervisors and faculty administrators	47.62	47.76	4.76
13. Supervision form	76.19	19.05	4.76
14. The title of seminar	71.43	19.05	9.52
15. Organizing seminar	19.05	76.19	4.76
16. Teaching evaluation form	61.90	33.33	4.77
17. Teaching evaluation	71.43	23.81	4.76

อภิรายผล

จากการศึกษาผลการวิจัยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา วิชาชีพครู ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานที่ 1 กล่าวว่า การศึกษาต้องพัฒนาคนไทยให้เป็น คนเก่ง คนดี และมีความสุข และจิตอาสาเป็นหนึ่งในข้อบ่งชี้ที่ 5 ที่ว่าด้วยการมีคุณธรรม และมีความรับผิดชอบต่อสังคม (สำนักงานเลขานุการสภาพการศึกษา, 2556) ซึ่ง สอดคล้องกับแผนการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559 ที่กล่าวถึงการเปลี่ยน กระบวนการทัศน์การเรียนรู้ของบัณฑิต ซึ่งเป็นการยกระดับ คุณภาพบัณฑิตให้มีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา เพื่อให้บัณฑิตมีทั้งความดี ความเก่ง มี จิตอาสา และความรับผิดชอบต่อสังคม (สำนักงาน คณะกรรมการอุดมศึกษา, 2555) ทั้งนี้สถาบันผลิตครู และสถาบันอุดมศึกษาจำนวนมาก ต่างตระหนักใน ความสำคัญของจิตอาสา จึงได้ศึกษาวิจัยเพื่อเป็นการ พัฒนาจิตอาสาของนักศึกษาปฏิบัติงานวิชาชีพครู ดังเช่น การศึกษาของสุนิสา และคณะ (2560) ที่ได้ศึกษาผล

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครูและปัญหาในการฝึกปฏิบัติงานคณศึกษาศาสตร์ ประกอบวิชาชีพครูและนักศึกษาฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครู ซึ่งสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู รวมถึง สาระการฝึกทักษะและ สมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานวิชาชีพครู ตามที่ศูนย์ฯ เผยแพร่ รวมทั้งอาจารย์นิเทศ์ และนักศึกษาเองนั้น มี ความเห็นที่สอดคล้องกันว่า คุณลักษณะของครูที่พึง ประสงค์ ควรสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพตามที่ครู สามารถทำได้ด้วยสาระความรู้และสมรรถนะของผู้ ประกอบวิชาชีพครู รวมถึง สาระการฝึกทักษะและ สมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู ตามที่ศูนย์ฯ เผยแพร่ ซึ่งสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพ (สำนักงานเลขานุการคุรุสภาก, 2556) ซึ่งสมรรถนะข้างต้นเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้ ประกอบวิชาชีพครูและนักศึกษาฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครู พึงมี นอกเหนือจากคุณลักษณะดังกล่าวแล้ว จิตอาสา

เป็นอีกหนึ่งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา วิชาชีพครู ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานที่ 1 กล่าวว่า การศึกษาต้องพัฒนาคนไทยให้เป็น คนเก่ง คนดี และมีความสุข และจิตอาสาเป็นหนึ่งในข้อบ่งชี้ที่ 5 ที่ว่าด้วยการมีคุณธรรม และมีความรับผิดชอบต่อสังคม (สำนักงานเลขานุการสภาพการศึกษา, 2556) ซึ่ง สอดคล้องกับแผนการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559 ที่กล่าวถึงการเปลี่ยน กระบวนการทัศน์การเรียนรู้ของบัณฑิต ซึ่งเป็นการยกระดับ คุณภาพบัณฑิตให้มีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา เพื่อให้บัณฑิตมีทั้งความดี ความเก่ง มี จิตอาสา และความรับผิดชอบต่อสังคม (สำนักงาน คณะกรรมการอุดมศึกษา, 2555) ทั้งนี้สถาบันผลิตครู และสถาบันอุดมศึกษาจำนวนมาก ต่างตระหนักใน ความสำคัญของจิตอาสา จึงได้ศึกษาวิจัยเพื่อเป็นการ พัฒนาจิตอาสาของนักศึกษาปฏิบัติงานวิชาชีพครู ดังเช่น การศึกษาของสุนิสา และคณะ (2560) ที่ได้ศึกษาผล

ของโปรแกรมการพัฒนาจิตอาสาตามแนวคิดการเรียนรู้จากการให้บริการสังคมของนักศึกษาปฏิบัติงานวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีจิตอาสาหลังการเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าก่อน การเข้าโปรแกรม และเมื่อเปรียบเทียบกับนักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม นักศึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรมมีจิตอาสาหลังการเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาการใช้รูปแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตอาสาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ซึ่งพบว่าคะแนนพุทธิกรรมการมีจิตอาสาของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองไม่มีความแตกต่างกัน (พระรา, 2559) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพื้นฐานของนักเรียน เช่น การเลี้ยงดูภายในครอบครัว สังคมและสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อเจตคติส่วนบุคคล ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาจิตอาสาของนักศึกษา

นอกเหนือจากคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าวแล้ว ด้วยวิชาชีพครูจำเป็นต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งการเป็นแบบอย่างที่ดีได้นั้นต้องอาศัยเวลาในการหล่อหลอม ด้วยจิตที่มีความมุ่งมั่นอดทน ครูที่มีจิตสำนึกในความเป็นครูของตนนั้นจัด

ได้ว่ามีจิตวิญญาณความเป็นครู ซึ่งทำให้ครูมีการพัฒนา ทั้งทางด้านความคิดและทักษะในการสอน มีศีลธรรม คุณธรรม มีความภาคภูมิใจในวิชาชีพครู และมองนักเรียนว่ามีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และมีศักยภาพในการพัฒนา (วัลนิกา, 2559) ซึ่งสอดคล้องกับเรื่องวิทย์ (2559) ที่กล่าวว่าครูที่ดีจะทำหน้าที่เป็นผู้นำ และเป็นแบบอย่างที่ดี มีจิตวิญญาณที่จะพัฒนาศิษย์อย่างรอบด้าน เพื่อให้ศิษย์เป็นคนดี คนเก่งและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ดังนั้นจิตวิญญาณความเป็นครูจึงเป็นอีกคุณลักษณะหนึ่งที่นักศึกษาฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครู ที่พึงมีเพื่อนำไปสู่การเป็นครูมืออาชีพในอนาคต ในการสร้างเสริมศักยภาพและขีดความสามารถของบุคคลเพื่อเป็นการพัฒนาความเป็นมืออาชีพนั้น ระบบพี่เลี้ยงมีความสำคัญยิ่งที่จะช่วยให้ครูใหม่ร่วมทั้งนักศึกษาปฏิบัติงานวิชาชีพครูที่ไม่คุ้นเคยกับการจัดการเรียนการสอน วัฒนธรรมองค์กร สภาพแวดล้อมการทำงาน ได้ทราบถึงแนวทางการการปฏิบัติงานและการวางแผนตัวที่

เหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ (ปริวิทย์และทิพย์รัตน์, 2560) เพื่อให้บรรลุถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของวิชาชีพครูตามมาตรฐานวิชาชีพของครุสภาก

การบริหารจัดการกระบวนการวิชาปฏิบัติงานวิชาชีพครู และ คุณลักษณะส่วนบุคคลของนักศึกษา เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูของนักศึกษา ทั้งนี้การทำความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและฝึก กับทางคณบัญชาศึกษาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครู เป็นแนวทางการแก้ปัญหาที่ได้จากการศึกษา โดยแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของสุพรทิพย์ และคณะ (2558) โดยการนำกิจกรรมส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูโดยใช้กระบวนการตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษา เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะครูของนักศึกษา คณบัญชาศึกษาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูนั้น มาจากการมีส่วนร่วมระหว่างสถาบันผลิตนักศึกษา โรงเรียนและฝึก และนักศึกษา ผลการศึกษาพบว่าจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาถูกปลูกกระตุ้น นักศึกษามีความตระหนักรู้ในบทบาทและหน้าที่ของการเป็นครู นอกจากนี้ นักศึกษาประเมินตนเองว่ามีความพร้อมในการฝึกประสบการณ์มากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ ดังจะเห็นได้ว่าในการจัดประสบการณ์การฝึกปฏิบัติงาน โดยการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและฝึก และสถาบันผลิตนักศึกษาแล้วนั้น ความคิดเห็นของนักศึกษา เป็นส่วนสำคัญหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนิชฐานและสุรพันธ์ (2558) ที่ได้ศึกษาถึงปัญหาและแนวทางการพัฒนากระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้านการสอน คณบัญชาศึกษาสตร์ อุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ซึ่งข้อเสนอแนะดังกล่าวได้มาจากการมีส่วนร่วมของอาจารย์นิเทศน์นักศึกษาปฏิบัติงานวิชาชีพครู ศิษย์เก่า และนักเรียนที่ได้เรียนกับนักศึกษาปฏิบัติงานวิชาชีพครู เพื่อให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพบรรลุวัตถุประสงค์ ความมุ่งมั่นที่ตั้งใจไว้ ให้กับทั้งอาจารย์นิเทศน์และนักศึกษาปฏิบัติงานวิชาชีพครูก่อนเข้าสู่กระบวนการฝึกประสบการณ์ เพื่อให้มีความเข้าใจที่ตรงกันทั้งในด้าน

กฎเกณฑ์การปฏิบัติ รวมถึงรูปแบบ กระบวนการที่ใช้ใน การฝึกปฏิบัติงาน ดังนั้นการมีส่วนร่วมของนักศึกษา ปฏิบัติงานในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครุนั้น สามารถ ส่งเสริมและพัฒนาให้การฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครุเป็นไป ตามเป้าหมายของการจัดกระบวนการรายวิชาปฏิบัติ อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

การวิจัยครั้งนี้พัฒนา_nักศึกษาฝึกปฏิบัติงาน วิชาชีพครุ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ควร มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับมาตรฐานของ ครุศาสตร์ ด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของ วิชาชีพ รวมถึงมีจิตอาสาเป็นสำคัญ ทั้งนี้การบริหาร จัดกระบวนการวิชาปฏิบัติงานวิชาชีพครุ รวมถึง คุณลักษณะของนักศึกษา เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการ ปฏิบัติงานของนักศึกษา รวมถึงส่งผลต่อการนิเทศทั้งใน ส่วนของอาจารย์นิเทศก์ และครุพี่เลี้ยง ดังนั้นการทำ ข้อตกลงร่วมกันอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อชี้แจง และทำความเข้าใจร่วมกัน ระหว่างโรงเรียนแหล่งฝึก และสถาบันผลิตนักศึกษาโดยมีนักศึกษาปฏิบัติงาน วิชาชีพครุเป็นส่วนร่วม จะเป็นแนวทางหนึ่งในการ แก้ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนในกระบวนการวิชา ปฏิบัติงานวิชาชีพครุ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะของความ เป็นครุให้นักศึกษา และเป็นการเตรียมความพร้อม สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพครุต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ชนิชฐา หินอ่อน และสุพันธ์ ตันตีวงศ์. 2558. ปัญหา และแนวทางการฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้าน การสอน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระ นครเหนือ. วารสารวิชาการครุศาสตร์ อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ 6(1): 159-167.

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2560. คู่มือ การปฏิบัติการวิชาชีพครุ. เอกสาร ประกอบการเรียนการสอน. คณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่. 16 หน้า.

บริวาร ไวยาชีวะ และทิพย์รัตน์ นพฤทธิ์. 2560.

สัมพันธภาพระหว่างบุคคลของอาจารย์พี่ เลี้ยงอาจารย์ใหม่: ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ระดับอุดมศึกษา. วารสารการพัฒนาชุมชน และคุณภาพชีวิต 5(1): 107-117

พระราช เอกพรประสีทธิ์. 2559. ผลการใช้รูปแบบ กิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตอาสาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. วารสารวิชาการวิจัยและวิทยาการปัจญญา 14(1): 87-99.

เรืองวิทย์ นนทกาน. 2559. คุณลักษณะของครุพี่เลี้ยง ประทับใจ: ต้นแบบของครุดี. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยفارอีสเทอร์น 10(2): 142-153. วัฒนิกา ฉลากบาง. 2559. จิตวิญญาณความเป็นครุ: คุณลักษณะสำคัญของครุมืออาชีพ. วารสาร มหาวิทยาลัยนครพนม 6(2): 123-128.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2555. แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559).
(ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล:
http://www.mua.go.th/users/bpp/developplan/download/higher_edu_plan/PlanHEdu11_2555-2559.pdf
(20 มิถุนายน 2560)

สำนักงานเลขานุการครุศาสตร์. 2556. มาตรฐานวิชาชีพ ครุ. (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล:
www.ksp.or.th/ksp2013/content/view.php?mid=136&tid=3&pid=6 (20 มิถุนายน 2560).

สำนักงานเลขานุการสถาการศึกษา. 2560. แผนการ ศึกษาแห่งชาติ 20 ปี กับการบูรณาการสู่แผน ยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาจังหวัด. เอกสาร ประกอบการประชุม. กรุงเทพฯ. 42 หน้า. สุนิสา ทรงอยู่ วิชุดา กิจธรรม และอรพินทร์ ชูชุม.

2560. ผลงานโปรแกรมพัฒนาจิตอาสาตาม แนวคิดการเรียนรู้จากการให้การบริการ สังคมของนักศึกษาวิชาชีพครุ มหาวิทยาลัย

ราชภัฏอุดรธานี. วารสารวิชาการ
มหาวิทยาลัยอุบล 11(25): 153-163.
สุพรทิพย์ รนภัทร์ ใจติวัต อมรรัตน์ วัฒนาธร เทียม
จันทร์ พานิชย์พลินี้ชัย และปกรณ์
ประจำปี 2558. การพัฒนารูปแบบการ

จัดประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อส่งเสริม
คุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21. วารสาร
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร 17(1):
33-48.

The Desirable Characteristics for Practicum of the Teaching Profession, and Problems in the Practicum, Faculty of Education, Chiang Mai University

***Nitida Adipattaranan, Nantciya Saengsin
and Pathumwadi Sirisawat****

Department of Curriculum, Instruction & Learning, Faculty of Education,
Chiang Mai University, Chiang Mai 50200 Thailand

*Corresponding author E-mail: Pathumwadee.s@hotmail.com

(Received: 24 June 2017; Accepted 4 October 2017)

Abstract: The purposes of this study were to 1) study the desirable characteristics of student teachers, Faculty of Education, Chiang Mai University, 2) study the state and problems of the practicum in the teaching profession and 3) study the perspective of improving practicum in the teaching profession. The sample in this study consisted of 18 administrators and 191 cooperating teachers, who were selected from 18 schools, and also included 247 student teachers, 21 supervisors and 22 students representing 15 programs. The data were collected by 1) conducting group interviews among the administrators, cooperating teachers and student representatives, and 2) using a set of questionnaires with supervisors and student teachers. The data were analyzed by content analysis, and descriptive statistics. The findings of the study showed that 1) the desirable characteristics of student teachers should follow the standards and professional experiences as stipulated by the Teachers' Council Board on Professional Standards and Ethics B.E. 2556. Importantly, schools placed emphasis on student teachers having public mind; 2) The state and problems in practicum of the teaching profession were administration and management; and 3) Memorandum of Understanding (MoU) between Faculties and schools should be concluded in order to improve the practicum of the teaching profession.

Keywords: desirable characteristics, student teachers, teacher profession

บทคัดย่อ: การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาปฏิบัติงานวิชาชีพครู คณบดีศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2) ศึกษาปัญหาในการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครู และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหา และข้อเสนอแนะในการพัฒนาการปฏิบัติงานวิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 18 คน และครูที่เลี้ยง จำนวน 191 คน จากโรงเรียนแหล่งฝึก 18 แห่ง นักศึกษาฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครู จำนวน 222 คน ตัวแทนจากนักศึกษาทั้ง 15 สาขาวิชา จำนวน 22 คน และ อาจารย์นิเทศฯ จำนวน 21 คน รวมทั้งสิ้น 474 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์กลุ่มสำหรับผู้บริหาร ครูที่เลี้ยงและตัวแทนนักศึกษาปฏิบัติงานวิชาชีพครู แบบสอบถามสำหรับอาจารย์นิเทศฯ และนักศึกษาปฏิบัติงานวิชาชีพครู วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและสถิติพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า 1. คุณลักษณะของนักศึกษาปฏิบัติงานวิชาชีพครู ควรเน้นตามมาตรฐานความรู้ ประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานวิชาชีพตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครูของครุสภาก พ.ศ. 2556 และจิตอาสาเป็นคุณลักษณะพึงประสงค์ที่สำคัญ 2. ปัญหาในการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครูพบว่า เป็นด้านการบริหารจัดการกระบวนการวิชาชีพครูของนักศึกษาพบว่า คุณลักษณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และโรงเรียนแหล่งฝึกความรู้ ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการปฏิบัติงานวิชาชีพครูของนักศึกษาพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาปฏิบัติงานวิชาชีพครู

คำสำคัญ: คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาปฏิบัติงานวิชาชีพครู วิชาชีพครู

Introduction

Teachers are individuals that play an important role in the development of student learning, and are therefore an important resource of the nation. The quality of teachers is an indicator of the quality of the education system. Currently there is an effort to raise the professional level of teachers, and enhance education's contribution to the progress of the nation as laid out in the 20-year national education plan and the integration into provincial education development strategies. Objectives 6 and 7 refer to the production and development of teachers, professors, and all educators that meet the level of international standards (Office of Education Council, 2017). The Teacher's Council of Thailand has established standards for knowledge and performance for people involved in the educational professions in order to ensure that teachers are sufficiently informed and capable in using language to accurately

communicate meaning, develop curricula, manage learning, manage classrooms, as well as measuring and evaluating educational activities. Additionally, there must be educational research, performance in technology and educational innovation and knowledge of the psychology and meaning of being a teacher (Office of the Higher Education Commission, 2012). In addition to knowledge and performance, the Teacher's Council of Thailand has defined standards for training, an important element of the teaching profession, including practicum for student teachers.

The development of quality teachers who meet these standards depends upon many factors. The production of teachers is one of these factors, and the Faculty of Education of Chiang Mai University is one unit directly responsible for producing teachers (5-year curriculum) since 2004. Students must do teacher training in an educational institution for one academic year (Faculty of Education,

Chiang Mai University, 2017). This training is considered to be at the heart of the curriculum to produce teachers, because students can take their theoretical knowledge and integrate it into practice in actual learning settings, according to the various context of the educational institution. Moreover, they can learn techniques and methods that link with various areas of practice outside of their teaching duties. This helps student teachers find themselves as teachers, and reinforces good attitudes towards the teaching profession.

Currently, the teacher training activities of the Faculty of Education faces problems on several fronts. The faculty must rely on cooperation from within the institution, such as the unit that manages student teacher training, supervising professors, as well as external institutions including the organizations where students want to conduct their training. This means interacting with a range of actors, from administrators and teacher mentors, to other individuals in the educational organization. The most important thing is whether the students themselves have been prepared and possess the desirable characteristics according to the principles of the teaching profession, standards of professional practice and standards individual behavior (professional ethics). Plans for practice according to professional ethics (Office of the Secretary of the Teachers' Council of Thailand, 2013) are also needed to ensure that the teacher training are successful.

As supervising professors, the research team is interested in studying the desirable characteristics of student teachers in practical

training. We are also interested in studying the problems with student teacher practicum and approaches to their solution in the Faculty of Education at Chiang Mai University. The data and analysis will be used in the development of curricula that meet quality standards.

Materials and Methods

Population used in the research

The target population in this research was 18 managers in the training schools, which representative schools of 4 groups in Chiang Mai province: 3 schools of especially large size, 5 schools of large size, 7 schools of medium size, and 3 schools of small size

Mentor teachers in 18 training schools, amounting to 191 people

Advisor professors from 15 departments, amounting to 43 people Questionnaires were distributed and received back from 21 people, or 48.84%. Students in all fields doing professional practicum in the second semester of academic year 2012, amounting to 242 people. Questionnaires were distributed and received back from 222 people, or 81.02%. Student representatives from 15 fields, amounting to 22 people. The total sample size of the population was 474 people. The research was carried out over the period of February 2013 to March 2014.

Tools used in the research and data collection and synthesis

Two tools were used in the research: (1) group interviews and (2) questionnaires.

1. Group interviews

1.1 Administrators of training schools and mentor teachers were asked about their expectation of students, knowledge and skills, as well as desirable characteristics of students according to the Teachers' Council standards, and the role of students outside of teaching.

1.2 Representatives of students doing professional practicum were asked about the problems they experienced during their practicum.

2. Questionnaires for advisor professors were multiple choice questions about the practicum training. Students conducting the practicum answered multiple choice questions about desirable characteristics of students in the practicum, according to the Teacher's Council standards. The evaluation scale was defined as follows: 4.00-5.00 highest, 3.00-3.99 high, 2.00-2.99 average, 1.00-1.99 low and 0.00-0.99 lowest.

Data analysis

Qualitative data was conducted on information obtained in group interviews, and employed content analysis. Quantitative data analysis applied descriptive statistics to the data obtained in the questionnaires.

Results

1. Results of study on desirable characteristics of practicum students

Desirable characteristics of student teachers are shown in Table 1. The student teachers thought that the highest desirable characteristics were having loving kindness and goodness to learners, having ethics of the teaching profession and ability to organize

lesson plans. They thought that the ability to communicate in English, ability to organize curriculum and ability to analyze, improve and develop curriculum had high importance.

In the group interviews, it was found that the administrators and mentor teachers had the same opinions. They agreed that student teachers should have knowledge and ability to communicate in both Thai and foreign languages, as well as using technology appropriately to support learning and teaching. The student teachers themselves want to know and develop themselves because they have loving kindness and goodness towards learners. It was found that having respect for the teaching profession and having ethics of the teaching profession were important approaches. These are in line with the desirable characteristics that are identified in the standards for professional knowledge and experience of the Office of the Secretary of the Teachers' Council. Administrators also offered the opinion that having the spirit of voluntarism was of the highest importance, which indicates their belief that the students should be proactive in doing their jobs, rather than simply waiting to be assigned work.

2. Results of study on problems in practicum of students in the Faculty of Education, Chiang Mai University

Problems encountered in the implementation of practicum are shown in Table 2. Supervising professors felt that meetings between the supervisors and mentor teachers, and advising of students by mentor teachers were of the highest importance, at 95.24 each.

The next most important issue was announcing practicum in teaching, at 85.72. Supervising professors felt that the period of accepting applications for student teachers was not an important factor (95.42%) in the practicum.

The interviews with administrators and mentor teachers found important issues to be organizing teaching plans, implementing activities according to plans and the lack of coordination between supervising professors and mentor teachers. Information obtained from the representatives of the student teachers indicated that mentor teachers often did not have time to advise the students, they were often not able to get advice and received feedback on lesson plans and did not get records of the advice. This affected the teaching duties of the students, making their performance lower than the established levels. Evaluation of

the student teachers often did not go in the same direction. Mentor teachers indicated that their duties are too heavy and they did not have the time to watch and advise the student teachers fully.

3. Results of study on approaches and recommendations for development of practicum of students in the Faculty of Education, Chiang Mai University

With regards to solutions and recommendations for developing student teachers' practicum, it was found that the Faculty of Education and the collaborating schools should conclude a written agreement about the development of practicum for teaching and work outside of teaching, the role of the mentor teachers and cooperation for solving problems that arise during the practicum.

Table 1. Mean Scores and Standard Deviation of the desirable characteristics of student teachers' attitude scale (N = 22)

	The desirable characteristics	$\bar{x}$	SD	Meaning
1.	Ability to communicate in Thai language	4.36	0.60	strongly agree
2.	Ability to communicate in English language	3.31	0.81	agree
3.	Ability to use basic computer to support learning and teaching	4.21	0.73	strongly agree
4.	Ability to analyze curriculum	3.79	0.66	agree
5.	Ability to improve and develop curriculum	3.60	0.70	agree
6.	Ability to evaluate curriculum	3.63	0.69	agree
7.	Ability to organize curriculum	3.45	0.83	agree
8.	Ability to organize lesson plans	4.45	0.63	strongly agree
9.	Ability to design appropriate lesson plans for learners	4.33	0.62	strongly agree
10.	Ability to use media to enhance learning in the learners	4.32	0.59	strongly agree
11.	Ability to develop instruction media to enhance learning in the learners	4.24	0.64	strongly agree
12.	Ability to organize activities to enhance learning in the learners	4.31	0.60	strongly agree
13.	Ability to facilitate learners to learn and improve school performance	4.24	0.63	strongly agree
14.	Ability to advise and support the learners to improve quality of life	4.23	0.67	strongly agree
15.	Ability to promote skill and interest of the learners	4.01	0.57	strongly agree

	The desirable characteristics	$\bar{x}$	SD	Meaning
16.	Ability to measure and evaluate learners' ability	4.13	0.66	strongly agree

Table 1. (Continued)

	The desirable characteristics	$\bar{x}$	SD	Meaning
17.	Ability to implement an evaluation to improve lesson plans and curriculum	4.03	0.64	strongly agree
18.	Being leadership	4.10	0.65	strongly agree
19.	Ability to manage classroom	4.18	0.64	strongly agree
20.	Ability to communicate effectively	4.19	0.55	strongly agree
21.	Ability to integrate innovation to manage a classroom	4.05	0.65	strongly agree
22.	Ability to conduct research to improve learning and teaching including improve learners' potential	4.07	0.66	strongly agree
23.	Ability to utilize research in learning and teaching	4.09	0.67	strongly agree
24.	Ability to select innovation to enhance well-learning in learners	4.16	0.61	strongly agree
25.	Ability to design innovation to enhance well-learning in learners	4.13	0.60	strongly agree
26.	Ability to develop and improve innovation to enhance well-learning in learners	4.09	0.60	strongly agree
27.	Ability to develop information technology to enhance well-learning in learners	4.09	0.63	strongly agree
28.	Ability to encounter learning resources to promote learning in learners	4.15	0.61	strongly agree
29.	Being loving-kindness and goodness to learners	4.53	0.55	strongly agree
30.	Being patient and responsible	4.36	0.62	strongly agree
31.	Being a learned person	4.05	0.67	strongly agree
32.	Being of academic leadership	3.90	0.71	agree
33.	Being a visionary	4.07	0.66	strongly agree
34.	Respect in teaching profession	4.43	0.68	strongly agree
35.	Being of ethics of teaching profession	4.44	0.61	strongly agree
36.	Conducting academic projects	3.36	0.73	strongly agree
37.	Being knowledgeable	4.27	0.63	strongly agree
38.	Being moral	4.43	0.61	strongly agree
39.	Ability to teach	4.29	0.63	strongly agree
40.	Ability to think critically	4.08	0.66	strongly agree

Table 2 The percentage of problem of the practicum in teaching profession from supervisors' perspective (N = 21)

The problem of the practicum in teaching profession	Problem	Not a problem	Not answer
1. Announcement of practicum in teaching	85.72	14.28	-
2. Duration of enrollment	4.76	95.24	-
3. Selecting schools for students	80.95	14.29	4.76
4. Transferring students to schools	47.62	52.38	-
5. Networking between Faculty of Education and schools	52.38	28.57	19.05
6. Meeting between Faculty and administrators at least once per semester	47.62	38.09	14.29
7. Meeting between supervisors and cooperating teachers at least once per semester	52.38	33.33	14.29
8. Travelling for supervising	33.33	66.67	-
9. The number of supervision	42.86	57.14	20.00
10. Meeting with cooperating teachers	95.24	4.76	-
11. Approaching and advising by cooperating teachers	95.24	4.76	-
12. Meeting between supervisors and faculty administrators	47.62	47.76	4.76
13. Supervision form	76.19	19.05	4.76
14. The title of seminar	71.43	19.05	9.52
15. Organizing seminar	19.05	76.19	4.76
16. Teaching evaluation form	61.90	33.33	4.77
17. Teaching evaluation	71.43	23.81	4.76

Discussion

From the research on desirable characteristics and problems during practicum, the research team has identified the following issues for discussion.

Administrators, mentor teachers, supervising professors and students all shared the opinion that the desirable characteristics of teachers should be in line with standards established by the Teachers' Council regarding professional knowledge, skills, training and

experience (Office of the Teachers' Council, 2013). The abilities above are the important characteristics for those involved in the teaching profession and students in practicum. In addition to these characteristics, the spirit of voluntarism is a desirable characteristic for student teachers. According to national educational standards, Standard 1 states that education should develop Thai people so that they are skillful, good and happy. Spirit of voluntarism is the fifth indicator of virtue and responsibility towards society (Office of the Secretary of the Education Council,

2013). This is in line with the 11th Plan for the Development of Higher Education 2012-2016 which mentions changing the learning processes for graduate student. This is an effort to raise the quality of graduate students so that they achieve the framework of standards for higher education, so that they are good, skillful, have the spirit of voluntarism and sense of responsibility towards society (Office of the Higher Education Committee, 2012). Most institutions producing teachers and involved in higher education have different considerations of the spirit of voluntarism. Because of this, the spirit of voluntarism among student teachers was taken up in the study. The research of Throngyu *et al.* (2017) examined the results of a program to develop the spirit of voluntarism in learning from practicum students' provision of social services at Udon Thani Rajabhat University. The research found that students had a higher spirit of voluntarism after they participated in the program. Similarly, students that participated had a spirit of voluntarism than those who did not, at a statistically relevance level. This contradicts the research of Rajamangala University of Technology Phra Nakhon on enhancing spirit of voluntarism through engagement in activities, which found the spirit of voluntarism to be the same before and after participation in activities (Ekpornprasit, 2016).

Moreover, teachers must be good models for their students, the desirable qualities are part of being a model. This depends upon the formative period, where focus and patience are critical. Teachers who have a high awareness of

their role as a teacher helps teachers develop their ideas and skills in teaching, with morals, virtue, pride in the teaching profession, view of students' value as human beings and potential for development (Chalakbang, 2016). This agrees with the work of Nontaka (2016), who stated that teachers that are going to be leaders and role models have the spiritual desire to develop their students in a holistic fashion, encouraging them to be good people, skillful people and capable of leading happy lives. The spirit of being a teacher is thus another important characteristic that should be developed so that they can bring this to their work as a professional in the field of education. The mentor teacher system is extremely important for enhancing professional capacities of individual students, as it helps new teachers and student teachers, who are not experienced in managing learning processes and not familiar with the institutional culture or work environment, get insight into the approaches for implementing their work and understand the position of their own duties (Vitayacheeva and Noparit, 2017). This will help achieve the standards for desirable characteristics of professional teachers as set out by the Teachers' Council.

The management of practicum for student teachers is also a key issue that is linked with the development of desirable characteristics in each individual. Cooperation between the collaborating schools and the Faculty of Education at Chiang Mai University is established to provide learning that is in line with and appropriate for a practicum program. It is

also a framework for solving problems, which is addressed in the research of Thanaphatchottiwat (2016). The spirit of being a teacher was promoted through the use of educational psychology concepts to enhance teacher characteristics among students in the Faculty of Education at Naresuan University. The format for providing professional experience was derived from the participation of the institutions producing teachers, the training institutions and the students. The results found that the students spirit of being a teacher was stimulated, with enhanced awareness of their role and responsibilities as teachers. Additionally, students assessed themselves as having more preparedness in their training experience as compared to before they participated in the project. Here we can see that training activities that involve participation of the training institution and the teacher production institution, the ideas and opinions of the students are important. This is supported by the research of Hinon and Tansriwong (2015), which studied problems and approaches for developing professional practical training experiences for teaching in the Faculty of Industrial Pedagogy at Rajamangala University of Technology Phra Nakhon. These recommendations emerged from the participation of supervising professors, old students and students who had studied with practicum students. It is necessary to have sufficient preparation with supervising professors and practicum students beforehand, in order that the activities achieve their goals. With this preparation, they enter the practical

training activity with mutual understanding of the principles and the processes to be used. Thus, the participation of student teachers in professional practical training activities can efficiently supplement their training and development according to the objectives of their practicum.

Conclusion

This research found that practicum students at the Faculty of Education Chiang Mai University should have desirable characteristics that are in line with the Teachers' Council professional and ethical standards. They should also have a spirit of voluntarism, which is important in the educational processes of the profession, as well as individual professional characteristics. These are factors that influence the performance of the students, as well as impacting upon the guidance provided by the supervising professors and mentor teachers. Conclusion of a written agreement among the training school and teacher production institution is useful in creating a common understanding. The practicum students should be involved in this, as a way of solving problems of learning in the processes of the practicum. These will enhance the teacher characteristics of the students and serve to prepare them to carry out their professional duties in the future.

References

Chalakbang, W. 2016. The Spirituality of Teachers: A Key Characteristic of Professional Teachers. Nakhon Phanom University Journal 6(2): 123-128.

Ekporprasit, P. 2016. Effects of activity model to encourage public mind among undergraduate students of King Mongkut's University of Technology Thonburi. Research Methodology & Cognitive Science 14(1): 87-99.

Faculty of Education, Chiang Mai University. 2017. Handbook for teacher training. Teaching materials. Faculty of Education, Chiang Mai University, Chiang Mai. 16p.

Hinon, K. and S. Tansriwong. 2015. The problems of the practice of professional experience teaching and the solutions for future improvement faculty of technical education King Mongkut's University of Technology North Bangkok. Technical Education Journal King Mongkut's University of Technology North Bangkok 6(1): 159-167.

Office of the Education Council. 2017. 20-Year National Education Plan and Integration into Provincial Education Development Strategies. Conference materials, Bangkok. 42p.

Office of the Higher Education Commission. 2012. Higher Education Development Plan No. 11 (2012-2559). (Online). Available: http://www.mua.go.th/users/bpp/developplan/download/higher_edu_plan/PlanHEdu11_2555-2559.pdf (June 20, 2017)

Nontaka, R. 2016. Features of the Teacher to the Students Impressed: Master of Teacher. The Far Eastern University Academic Review 10(2): 142-153.

Thanaphatchottiwat, S., A. Wattanatorn, T. Parnichparinchai and P. Prachanban. 2016. The Development of Teaching Professional Experience Model for Enhancing the Required Characteristics of Teacher in the 21st Century. Journal of Education, Naresuan University 17(1): 33-48.

The Teacher Council of Thailand. 2013. Teacher Professional Standards. (Online). Available: www.ksp.or.th/ksp2013/content/view.php?mid=136&tid=3&pid=6 (June 20, 2017)

Throngyu S., W. Kijthorntham and O. Choochom. 2017. Effect of the volunteer spirit development program based on service learning by teaching profession students of Udonthani Rajabhat University. Journal of Thonburi University 11(25): 153-163.

Vitayacheeva, P. and T. Noparit. 2017. The Interpersonal Relationships of Instructors as Mentor and New Lecturer: Learning Community of Higher Education. Journal of Community Development and Life Quality 5(1): 107-117.